

170481

ลักษณะวดี ธานี : รูปแบบปฏิสัมพันธ์และกลไกการผสมผสานทางสังคมของชุมชนในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร (THE PATTERNS OF SOCIAL INTERACTION AND INTEGRATIVE MECHANISM IN THE COMMUNITIES IN NORTHERN BANGKOK EXTENDED METROPOLITAN REGION อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์ ดร. วรณศิริ พิภพพันธุ์, 387 หน้า, ISBN 974-53-1587-7

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบปฏิสัมพันธ์และกลไกของการผสมผสานของชุมชนในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างเมืองใหญ่กับพื้นที่โดยรอบมีการใช้ที่ดินแบบเมืองและชนบทปะปนกันไปตามเส้นทางคมนาคม โดยใช้แนวคิดองค์ประกอบของการตั้งถิ่นฐานของ Ekistics ศึกษาลักษณะชุมชนจากรูปแบบปฏิสัมพันธ์และกลไกการผสมผสานทางสังคมของชุมชนตามแนวคิดชุมชน 2 ชั้น ที่มีการเคลื่อนไหวจากความเป็นชนบทไปสู่เมือง เป็นการวิจัยเพื่อค้นหาด้วยวิธีการสำรวจในลักษณะภาคตัดขวาง ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประกอบกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างศึกษาได้แก่ชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลประชาธิปไตย เทศบาลตำบลคลองสอง ตำบลเชียงรากใหญ่และตำบลพิชอุดม หน่วยในการวิเคราะห์มี 3 ระดับคือ ระดับบุคคล ครัวเรือนและชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพใช้วิธีการซ้อนทับแผนที่ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การหาค่าความถี่ ร้อยละ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยการทดสอบ F-test ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของกรุงเทพมหานครมีการเคลื่อนไหวจากความเป็นชนบทไปสู่เมืองแตกต่างกันตามปัจจัยทางกายภาพได้แก่สภาพทางภูมิศาสตร์และทำเลที่ตั้ง ระยะทางที่ใกล้-ไกลกับเมืองใหญ่ ความหนาแน่นของโครงข่ายที่เข้าถึงพื้นที่ ชุมชนที่ใกล้กับเมืองใหญ่ที่มีความเข้มข้นและความหลากหลายของกิจกรรมทุกประเภทปะปนกันในพื้นที่และตั้งอยู่ใกล้กับถนนสายหลักและ/หรือสายรองที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้สะดวก ชุมชนที่มีระยะห่างไกลออกไปมีความหลากหลายของกิจกรรมลดลงและมีความหลากหลายน้อยลงเมื่อไกลออกไปตามพื้นที่เกษตรกรรมหรือริมคลองแต่มีโครงข่ายถนนสายรองเชื่อมโยงเข้าสู่ถนนสายหลักได้ นอกจากนี้ยังแตกต่างกันตามปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ อายุ เพศ ศาสนาการศึกษา อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัย ในแต่ละชุมชนมีประชากร 2 กลุ่มใหญ่คือประชากรดั้งเดิมและประชากรย้ายถิ่นแบ่งชุมชนได้ 3 ลักษณะตามการเคลื่อนไหวจากความเป็นชนบทไปสู่เมืองจากทำเลที่ตั้งที่ไกลเมืองใหญ่เข้ามาใกล้เมืองมากขึ้น ได้แก่ 1) ชุมชนที่มีความเข้มข้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เบาบาง ส่วนใหญ่เป็นประเภทที่อยู่อาศัย ตั้งอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมมีคนต่างถิ่นน้อยมากหรือแทบไม่มี มีรูปแบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบชนบท มีความสัมพันธ์กันแบบญาติ ทั้งในครอบครัวและในกลุ่มเพื่อน มีระดับการผสมผสานทางสังคมสูงและกลไกการผสมผสานทางสังคมเป็นแบบไม่เป็นทางการเป็นส่วนใหญ่ 2) ชุมชนที่มีความเข้มข้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินหลากหลายมากกว่าชุมชนลักษณะแรก ประชากรดั้งเดิมเริ่มมีรูปแบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ค่อนข้างมาทางเมืองมากขึ้น ระดับการผสมผสานทางสังคมมีค่อนข้างสูงและมีกลไกการผสมผสานทั้งแบบไม่เป็นทางการและแบบเป็นทางการ ส่วนประชากรที่ย้ายถิ่นเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบเมืองโดยมีเป้าหมายเพื่อความสะดวกและปลอดภัยในการอยู่อาศัยและการทำงาน 3) ชุมชนที่มีความเข้มข้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินสูงและมีความหลากหลายกิจกรรมในพื้นที่มาก ในกลุ่มประชากรดั้งเดิมแทบไม่ปรากฏรูปแบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบชนบทแล้ว ในขณะที่กลไกการผสมผสานทางสังคมมีทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ กลุ่มประชากรที่เป็นคนย้ายถิ่นมีรูปแบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบเมืองที่มีเป้าหมายการอยู่อาศัยเช่นเดียวกับกลุ่มผู้ย้ายถิ่นในชุมชนลักษณะที่ 2 มีระดับการผสมผสานทางสังคมในชุมชนลักษณะนี้มีระดับต่ำและมีกลไกการผสมผสานทางสังคมแบบเป็นทางการเป็นส่วนใหญ่

ภาควิชา.....การวางแผนภาคและเมือง.....ลายมือชื่อผู้จัดทำ.....
สาขาวิชา.....การวางแผนภาคและเมือง.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา...2547.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4374904025 : MAJOR URBAN AND REGIONAL PLANNING

170481

KEY WORD: THE PATTERN / SOCIAL INTERACTION / INTEGRATIVE MECHANISM / EXTENDED METROPOLITAN REGION.

LUKSANAWADEE TANAMEE : THE PATTERNS OF SOCIAL INTERACTION AND INTEGRATIVE MECHANISM IN THE COMMUNITIES IN NORTHERN BANGKOK EXTENDED METROPOLITAN REGION. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. DARANEE THAVINPIPAKUL, Ph.D. , THESIS COADVISOR : ASSOC. PROF. WANNASILPA PEERAPUN, Ph.D. , 387 pp. ISBN 974-53-1587-7.

The research aims to explore patterns of social interaction and social integrative mechanism in communities in Bangkok northern Extended Metropolitan Region, which is identified as Mega-urban Region type 2 by McGee. Based on the "ekistic", the bi-polar, and the social system approaches, patterns of social interaction and social integrative mechanism are studied in 4 communities with varying degrees of urban and rural physical and socio-economic characteristics along the rural-urban continuum. Data are collected through survey and structured interview, using individuals, households, and communities as units of analysis.

Research results reveal that communities in Bangkok northern Extended Metropolitan Region are moving from rural to urban type at different paces and degrees due to physical factors, i.e., geographical setting, location, distance from the city, and accessibility. In addition, the difference is also due to socio-economic factors, i.e., age, sex, religion, educational level, occupation, income, and duration of stay of community residents, mostly comprising of 2 groups: old-timers and new-comers. In conclusion, three types of communities revealing different patterns of social interaction and integrative mechanism are found in this area. The first type composes of communities with low intensity of land use, mostly as residential area, located on agricultural land. Almost all of the residents are old-timers and have primary social interaction in the family and among friends. Level of social integration is high and integrative mechanisms are informal. The second type are communities with more intensity and diversity of land use than the first type. The old-timers in these communities begin to have "urban type" social interactions, with rather high level of social integration through both formal and informal integrative mechanism. The new-comers in these communities have "urban type" social interactions just to gain convenience and safety in living and working. The third are communities, with high intensity and diversity of activities and land uses. Among old-timers in these communities, there is almost no trace of "rural type" social interactions, while integrative mechanisms are both formal and informal. Among new-comers, social interaction is the same as the second type with low level of integration and integrative mechanisms are mostly formal.

Department.....Urban and Regional Planning...Student's signature.....
Field of study.....Urban and Regional Planning...Advisor's signature.....
Academic year.. 2005.....Co-advisor's signature.....